

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ

ปัญหาสำคัญที่ถูกหยิบยกมาอภิปรายมากที่สุดในสังคมปัจจุบันคือ ปัญหาทางจริยธรรม ไม่ว่าจะ เป็นสังคมกลุ่มใด พฤติกรรมของบุคคลในสังคมส่วนใหญ่ต่างมิได้เป็นไปตามที่สังคมนั้น ๆ พึงประสงค์ แม้ว่าแต่ละแห่งต่างพัฒนาความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ใน วัตถุหรือเทคโนโลยีมากมาย และในด้านของ บาบ บุญ คุณ โทษ ดี ชั่ว ก็ยังมีอยู่ แต่ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์มีมากกว่า ความมีเมตตาในทางจริยธรรมจึงเกิดขึ้น ทำให้มนุษย์มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเดือดร้อน สับสน วุ่นวาย ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันได้ว่ามนุษย์ทั้งหลายที่มีวิชาการ ความรู้ ความสามารถสูงส่งเพียงใดก็ตามต้องมีคุณธรรม หรือความสำนึกในจริยธรรมควบคู่กันไปด้วยตลอดเวลา (สมพงษ์ พิธิวิจารณ์ 2530 : 71)

เรื่องของคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ นับว่ามีบทบาทสำคัญมากต่อการพัฒนาภาคใต้ ตลอดจนการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัย (วิทยาลัยครุภาคใต้) ในปัจจุบันมิได้จัดเฉพาะสาขาวิชาการศึกษาเหมือนสมัยก่อนที่ผลิตนักศึกษาออกไปเป็นครูเท่านั้น แต่ยังผลิตสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น เทคโนโลยีการยาง วิทยาศาสตร์ การจัดการทั่วไป การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ ฯลฯ ในการจัดหลักสูตรให้นักศึกษาเหล่านี้ โดยเฉพาะรายวิชาพื้นฐาน ไม่ว่านักศึกษาจะเรียนสาขาวิชาการศึกษาหรือสาขาวิชาการอื่นต่างก็เรียนเหมือนกัน โดยเฉพาะในรายวิชาพื้นฐานหลักสูตร ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ 3 ข้อ ในข้อที่ 2 ระบุว่า ให้ผู้เรียนเข้าใจในคุณค่าของสังคมจรรยาบรรณ ความงามที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชาติ (วิทยาลัยครูสงขลา : 112) ส่วนรายวิชาที่ศึกษาต่างกันคือวิชาเฉพาะด้านหรือวิชาเอกเท่านั้น หากพิจารณาจุดมุ่งหมาย ในข้อที่ 2 จะเห็นได้ว่าหลักสูตรมุ่งปลูกฝังทางด้านคุณธรรม จริยธรรม เรื่องของคุณธรรม จริยธรรมนี้ จะเห็นว่ามีความมากมายหลายข้อ นักศึกษาไม่น่าจะปฏิบัติได้หมด แต่

ความจริงแล้วคุณธรรมต่าง ๆ มีความเกี่ยวเนื่องกันในทางปฏิบัติ กล่าวคือปฏิบัติคุณธรรมข้อหนึ่งก็จะส่งผลไปยังข้ออื่น ๆ ด้วย (สมเด็จพระสังฆราช 2530 : 6) จริยธรรมเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และต้องอาศัยระบบต่าง ๆ ในสังคมมาเกี่ยวข้อง เพราะทุกอย่างในสังคมล้วนแล้วแต่เป็นตัวสอนได้ทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยตรงหรือโดยทางอ้อม การพัฒนาจริยธรรมจึงถือเป็นหน้าที่ของทุกฝ่าย มิใช่เป็นหน้าที่ของสถาบันการศึกษาฝ่ายเดียว หากพิจารณาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หก พ.ศ. 2530 - 2534 (สำนักนายกรัฐมนตรี ม.ป.พ. : คำนำ) ข้อที่ 5 ระบุว่า การพัฒนาคุณภาพคนเพื่อให้พัฒนาสังคมให้ก้าวหน้า มีความสงบสุข เกิดความเป็นธรรมสอดคล้องและสนับสนุนการพัฒนาประเทศส่วนรวม พร้อม ๆ กับการธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ วัฒนธรรมและค่านิยมอันดี ยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของคน

และหากย้อนกลับไปพิจารณาบทสรุปจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ในด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนากำลังคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 - 2529 : 3) ได้สรุปไว้ว่า ด้านสังคม จริยธรรมและวัฒนธรรม เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการปลูกฝังให้เห็นความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรมที่มีต่อชีวิตของตนเองและต่อผู้อื่น เพราะมีสภาพแวดล้อมที่ยั่วยุชักนำรวมทั้งผู้ใหญ่ในสังคมเป็นตัวอย่างในทางที่ไม่ถูกต้อง พ่อแม่และผู้ปกครองขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรม จึงสร้างพื้นฐานที่ไม่มั่นคง นอกจากนั้นเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการปลูกฝังให้เข้าใจ และชื่นชมในวัฒนธรรมไทย ประกอบกับวัฒนธรรมต่างถิ่น และต่างประเทศที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เข้ามาแพร่หลายอย่างเสรี ไร้ขอบเขต

ด้วยเหตุที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ในด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรดังกล่าวแล้ว และเพื่อเป็นการสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 จากคำนำข้อที่ 5 ระบุว่า การพัฒนาคุณภาพคนเพื่อให้สามารถพัฒนาสังคมให้ก้าวหน้ามีความสงบสุข เกิดความเป็นธรรม และธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ วัฒนธรรม ค่านิยมอันดีและยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิต (นายกรัฐมนตรี ม.ป.พ. : คำนำ) จากการจัดทำหลักสูตรวิชากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หน่วยจริยศึกษาของกรมการฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู 2528 : 192) จึงได้นำเอาคุณสมบัติของคนไทยที่ชาติต้องการในสถานการณ์ปัจจุบัน บรรจุลงไว้ในหน่วยการเรียนการสอนด้วย ซึ่งมี 10 ประการดังนี้

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม
3. ชยัน ประหยัด และยึดมั่นในสัมมาชีพ
4. สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักคิด ริเริ่ม วิจัย และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทอดทูนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
7. มีพลานามัยสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเองและมีอุดมคติ
9. มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรของธรรมชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวทีกกล้าหาญและสามัคคีกัน

อย่างไรก็ตาม หากเราจะใช้จริยธรรมแบบใหม่หรือจะสร้างคุณธรรมชุดใหม่ขึ้นก่อนจะทำอย่างนั้นได้เราต้องเข้าใจกระบวนการแห่งเหตุปัจจัยทางจริยธรรมด้วย ไม่ใช่ขึ้นขึ้นมาว่าเราอยากให้คุณของเรามีจริยธรรมนั้น ๆ เราก็เอามาบอกมามอบให้ได้แบบนี้เป็นไปไม่ได้ มันจะกลายเป็นของเลื่อนลอย อาจจะไม่ติด เมื่อต่อไม่ติดมันก็ไม่ติดผล เพราะมันเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เกิดจากการสั่งสมกันขึ้นมา เราจะแก้ไขหรือต่อเติมหรือจะเปลี่ยนแปลงอะไรก็ตามที่กระบวนการนั้น (พระราชวรมณี 2531 : 1)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นกระบวนการแห่งเหตุปัจจัยอย่างหนึ่งที่ต้องการเปรียบเทียบดูว่านักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งได้ศึกษาหลักสูตรรายวิชาพื้นฐานเหมือนกัน ผู้เรียนจะมีทัศนคติจริยธรรมแตกต่างกันมากน้อยแค่ไหน เพราะการศึกษาความคงทนของทัศนคติ โดยเฉพาะทัศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาภายหลังการเรียนไปแล้วระยะหนึ่ง อาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับความรู้เชิงจริยธรรม และประสบการณ์ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม (สุจิตรา บัวคำภา 2529 : 68) และจะได้นำข้อมูลที่ได้ไป เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการจัดกิจกรรมเสริมจริยธรรม การจัดหลักสูตรทั้งในรายวิชาพื้นฐานและวิชาเฉพาะด้าน และนำไปเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการสอนวิชาจริยศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

- เพื่อศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมของนักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ (วิทยาลัยครูภาคใต้) ดังต่อไปนี้
1. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางจริยธรรม และเพื่อหาระดับคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาในแต่ละสถาบัน
  2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางจริยธรรม และเพื่อหาระดับคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาเพศหญิงและเพศชาย
  3. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางจริยธรรม และเพื่อหาระดับคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษา โดยแบ่งตามสาขาวิชาที่ศึกษา สาขาวิชาการศึกษา และสาขาวิชาการอื่น
  4. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางจริยธรรม และเพื่อหาระดับคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษา โดยแบ่งตามระดับการศึกษา ระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่าและระดับปริญญาตรี
  5. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางจริยธรรม และเพื่อหาระดับคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ กัน
  6. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางจริยธรรม และเพื่อหาระดับคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อทราบสภาวะทางจริยธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะทางจริยธรรม และระดับพัฒนาการทางจริยธรรมแต่ละคุณลักษณะของนักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ
2. เพื่อเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดหลักสูตร ทั้งในรายวิชาพื้นฐานและวิชาเฉพาะด้าน

3. เพื่อเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเสริมจริยธรรมในกลุ่มสหวิทยาลัย
ทักษิณ และสถาบันอื่น ๆ
4. ได้แนวทางการจัดลำดับความสำคัญของจริยธรรมแต่ละประการ
5. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ปัญหาทางจริยธรรม

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ มีคุณลักษณะทางจริยธรรมแต่ละประการ ไม่แตกต่างกัน
2. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ มีคุณลักษณะทางจริยธรรมแต่ละระดับ ไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ เพศหญิงและ เพศชายมีคุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง
5 ประการ ไม่แตกต่างกัน
4. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ เพศหญิงและ เพศชายมีระดับคุณลักษณะทางจริยธรรม
แต่ละระดับ ไม่แตกต่างกัน
5. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ สาขาวิชาการศึกษาและสาขาวิชาการอื่น มีคุณลักษณะ
ทางจริยธรรม 5 ประการ ไม่แตกต่างกัน
6. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ สาขาวิชาการศึกษาและสาขาวิชาการอื่น มีคุณลักษณะ
ทางจริยธรรม แต่ละระดับ ไม่แตกต่างกัน
7. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรี
มีคุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการ ไม่แตกต่างกัน
8. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรี
มีคุณลักษณะทางจริยธรรมแต่ละระดับ ไม่แตกต่างกัน
9. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ กัน มีคุณลักษณะ
ทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการ ไม่แตกต่างกัน
10. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ กัน มีระดับ
คุณลักษณะทางจริยธรรมแต่ละระดับ ไม่แตกต่างกัน

11. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน จะมีคุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการ ไม่แตกต่างกัน
12. นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันจะมีคุณลักษณะทางจริยธรรม แต่ละระดับ ไม่แตกต่างกัน
13. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณมีความสัมพันธ์กัน
14. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาเพศหญิงมีความสัมพันธ์กัน
15. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาเพศชายมีความสัมพันธ์กัน
16. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสัมพันธ์กัน
17. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาระดับปริญญาโท มีความสัมพันธ์กัน
18. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีความสัมพันธ์กัน
19. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีความสัมพันธ์กัน
20. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์กัน
21. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ มีความสัมพันธ์กัน
22. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์กัน
23. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กัน
24. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 1.00 - 2.00 มีความสัมพันธ์กัน

25. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.01 - 2.49 มีความสัมพันธ์กัน

26. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.50 - 3.00 มีความสัมพันธ์กัน

27. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.01 - 3.49 มีความสัมพันธ์กัน

28. คุณลักษณะทางจริยธรรมทั้ง 5 ประการของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.50 - 4.00 มีความสัมพันธ์กัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ 5 แห่ง คือ วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูยะลา วิทยาลัยครูภูเก็ต วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี

2. ตัวแปรที่จะศึกษา ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ลักษณะของนักศึกษา จำแนกตาม สถาบัน เพศ สาขาวิชา ที่ศึกษา ระดับการศึกษา การอบรมเลี้ยงดู ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ตัวแปรตาม มี 2 ประเภท คือ

ก. คุณลักษณะทางจริยธรรม 5 ประการ

1. ความรับผิดชอบ
2. ความมีระเบียบ
3. ความซื่อสัตย์สุจริต
4. ความขยันหมั่นเพียร
5. ความเสียสละ

ข. ระดับของจริยธรรม ซึ่งมี 4 ระดับ คือ

1. ระดับด้อยหรือขาดคุณสมบัติทางจริยธรรม

2. ระดับมีจริยธรรมเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง
3. ระดับมีจริยธรรมเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่น ในหมู่คณะ เล็ก ๆ
4. ระดับมีจริยธรรมเพื่อผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อตกลงเบื้องต้น ในการวิจัยมีดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้จะคำนึง เฉพาะองค์ประกอบที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทางจริยธรรม 6 ประการคือ สถาบันการศึกษา เพศ สาขาวิชาที่ศึกษา ระดับการศึกษา การอบรมเลี้ยงดู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ทิศนคติทางจริยธรรมของนักศึกษาคนหนึ่ง ๆ ได้จากการที่นักศึกษาสมัครตนเองอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จริยธรรม หมายถึง หลักหรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติซึ่งบุคคลยึดถือและยอมรับว่าเหมาะสมกับตนเอง
    - หากบุคคลเลือกยึดถือในสถานการณ์ที่ 1 ก็แสดงว่าด้อยหรือขาดคุณสมบัติทางจริยธรรม
    - หากบุคคลเลือกยึดถือในสถานการณ์ที่ 2 ก็แสดงว่ามีจริยธรรมเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง
    - หากบุคคลเลือกยึดถือในสถานการณ์ที่ 3 ก็แสดงว่ามีจริยธรรมเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นในหมู่คณะ เล็ก ๆ
    - หากบุคคลเลือกยึดถือในสถานการณ์ที่ 4 ก็แสดงว่ามีจริยธรรมเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม (กรมวิชาการ 2523 : 64)
- จริยธรรมในที่นี้หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ทางจริยธรรมที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มอธิการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าภาควิชาต่าง ๆ ทั้งสาขาวิชาการศึกษา และสาขาวิชาการอื่นในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณรวม 5 ประการ

1. ความรับผิดชอบ
2. ความมีระเบียบวินัย
3. ความซื่อสัตย์สุจริต
4. ความขยันหมั่นเพียร
5. ความเสียสละ

2. คุณลักษณะทางจริยธรรม 5 ประการในข้อที่ 1 หมายถึงทัศนคติทางจริยธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับนักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งได้จากการออกแบบสอบถามกลุ่มอธิการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าภาควิชาต่าง ๆ (แบบสอบถามปรากฏในภาคผนวกหน้า 117-118) ดังนี้

- 2.1 ความรับผิดชอบ
- 2.2 ความมีระเบียบวินัย
- 2.3 ความซื่อสัตย์สุจริต
- 2.4 ความขยันหมั่นเพียร
- 2.5 ความเสียสละ

3. ทัศนคติทางจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ว่าชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ซึ่งส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม แต่บุคคลบางคนอาจมีทัศนคติแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2522 :

4) หากบุคคลมีทัศนคติเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูงก็จะทำให้สังคมส่วนใหญ่เกิดสันติสุข

4. ระดับคุณลักษณะทางจริยธรรม หมายถึง เกณฑ์ระดับทัศนคติทางจริยธรรม 4 ระดับ (กรมวิชาการ 2523 : 64) ดังนี้

- 4.1 ระดับต่อหรือขาดคุณสมบัติทางจริยธรรม
- 4.2 ระดับมีจริยธรรมเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง
- 4.3 ระดับมีจริยธรรมเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นในหมู่คณะเล็ก ๆ
- 4.4 ระดับมีจริยธรรมเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม

5. กลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ หมายถึง สถาบันการศึกษาที่ครอบคลุมอยู่ในเขตภาคใต้ ซึ่งเปิดรับผู้เรียนตั้งแต่ระดับอนุปริญาหรือเทียบเท่า จนถึงระดับปริญญาตรี ทั้งสาขาวิชาการศึกษา

และสาขาวิชาการอื่น รวม 5 แห่งคือ วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูยะลา วิทยาลัยครูภูเก็ต วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช และวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี

6. **นักศึกษา** หมายถึง นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในชั้นสูงสุดของกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2530
7. **ระดับการศึกษา** หมายถึง การศึกษาของนักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาตรี ทั้งสาขาวิชาการศึกษาและสาขาวิชาการอื่น
8. **สาขาวิชาที่ศึกษา** หมายถึง สาขาวิชาที่นักศึกษาในกลุ่มสหวิทยาลัยทักษิณที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 สาขา คือ สาขาวิชาการศึกษา ได้แก่ วิชาเอกการประถมศึกษา การอนุบาลศึกษา การวัดผลการศึกษา สังคมศึกษา ฯลฯ สาขาวิชาการอื่น ได้แก่ เทคโนโลยีการยาง พืชศาสตร์ การจัดการทั่วไป การพัฒนาชุมชน ฯลฯ
9. **การอบรมเลี้ยงดู** หมายถึง ลักษณะการได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงปัจจุบัน โดยแยกลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเป็น 4 แบบ คือ
  - 9.1 แบบประชาธิปไตย
  - 9.2 แบบเผด็จการ
  - 9.3 แบบปล่อยปละละเลย
  - 9.4 แบบอื่น ๆ
10. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ผลการเรียนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยสะสม โดยแยกเป็นการเรียน 5 ระดับ คือ

10.1	คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่	1.00 - 2.00
10.2	คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่	2.01 - 2.49
10.3	คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่	2.50 - 3.00
10.4	คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่	3.01 - 3.49
10.5	คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่	3.50 - 4.00